

– в зависимости от выбранной концепции и существующей материально-технической базы система отбирает аппаратные и программные средства, необходимым условием отбора которых является соответствие мировым современным тенденциям, а достаточным – возможность сопряжения с другими системами.

Поиск качественных и количественных критериев эффективного выбора ИТ для систем ДО украинских вузов может быть темой следующих исследований.

Литература

1. Закон Украины «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 9 січня 2007 року № 537-V.

2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.).

3. Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 роки» (КМУ, від 7 грудня 2005 р. № 1153).

4. Постанова «Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2006–2008 роки» (ВР України, № 3075-IV від 4 листопада 2005 р.).

5. Стан розвитку дистанційного навчання в Україні (станом на 11.02.2008). Результати обробки і аналізу інформації, яку надано вищими навчальними закладами III–IV рівня акредитації освіти Міністерства освіти і науки.

6. International Review of Research in Open and Distance Learning Volume 5, Number 1. ISSN: 1492-3831 Guest Editorial – Low Cost Distance Education Strategies: The use of appropriate information and communication technologies Thomas Hylsmann Carl von Ossietzky University Germany.

7. Literature review on cost-effectiveness in ODL systems THOMAS HILSMANN MAY 1997. Printed in the United Kingdom by International Research Foundation for Open Learning, Cambridge.

8. Peter O 1967 Distance education and industrial production: a comparative outline in Keegan D (ed.) 1994.

9. Becker GS 1974 Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to education National Bureau of Economic Research, New York.

10. Rumble G 1979 Planning for Distance Education in Halkemulder JR (ed.) 1979.

11. Gartner e-learning Hype Cycle, 2008.

НАПРЯМКИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

*О.П. Копішинська, к.ф.-м.н., доцент кафедри інформаційних систем і технологій (ICiT);
Н.О. Балдінська, старший викладач кафедри ICiT; Л.В. Малінська, старший викладач ICiT
Полтавська державна аграрна академія*

Проведено стислий аналіз переваг і недоліків програмного забезпечення, яке може бути використане з метою часткової або повної реалізації завдань дистанційної освіти у вищій школі

В процесі реформування системи освіти Україною багато зроблено для наближення до європейських стандартів. Але прогресивні перетворення нерідко гальмуються діючими у багатьох навчальних закладах технологіями навчання, які не створюють атмосферу активної системної роботи з оволодіння знаннями протягом семестру. Один з головних аспектів, який стосується основних напрямків модернізації системи освіти – це її інформатизація. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Велика увага надається самоосвіті, самостійній роботі, дистанційним формам навчання [1].

Технології дистанційного навчання передбачають, що студент навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і є віддаленим від нього у просторі і часі, використовує

власний комп'ютер і відповідне програмне забезпечення, а також може вести діалог із викладачем за допомогою сучасних комунікаційних технологій. В даній роботі не розглядається найнижчий рівень організації дистанційної освіти, коли студенти отримують друковані матеріали (або на аудіо-, відеоносіях) з певного курсу на весь семестр, але для перевірки якості засвоєння знань та консультацій не мають інших засобів контакту з викладачем, окрім особистого прибуття до місця навчання.

Застосування комп'ютерних технологій створює передумови інтенсифікації навчального процесу. Важливим кроком є вибір відповідного програмного забезпечення для впровадження систем дистанційного навчання [2]. Багато навчальних закладів намагається розробити власне програмне забезпечення, що потребує роботи кваліфікованих програмістів. Кінцевий продукт часто не є оптимальним, універсальним, реалізує лише частину навчальних завдань і при цьому економічно не вигідний.

Окремі види робіт, як, наприклад, лекції або семінари, можуть бути організовані в режимі on-line в певному комунікаційному середовищі, що могло б дозволити швидко обмінюватись мовною та візуальною інформацією. Для забезпечення такого зв'язку необхідна програма-чат для відео-, аудіо- та текстових конференцій, наприклад, Microsoft NetMeeting або ICQ. В асинхронному режимі лекції можуть опрацьовуватись шляхом вивчення електронного конспекту, який частіше зберігається у вигляді гіпертекстових сторінок. Для створення такого гіпертексту необхідно використання мови HTML (із вбудованим JavaScript). Серверне програмне забезпечення може бути побудоване на платформах Windows NT або операційних системах типу Linux. Слід зауважити, що первинний конспект створюється, як правило, у текстовому редакторі Word. Це створює певні труднощі при конвертації у формат HTML, але дозволяє кожному викладачеві залишатись просто досвідченим користувачем і зосередитись на методичному аспекті підготовки матеріалів, а не виконувати і роботу програміста.

Виконання різноманітних лабораторних, практичних робіт часто неможливе всередині якоїсь навчальної оболонки, оскільки потребує або спеціального програмного забезпечення, або інших додаткових приладів (фізичних, хімічних, біологічних тощо). Тому в рамках дистанційного навчання можна здебільшого досягти освоєння теоретичного матеріалу, а також поставити завдання на виконання практичних (лабораторних) робіт, передати певні інструкції та провести вхідний-вихідний контроль і оцінити результати роботи.

Велика кількість ВНЗ йде шляхом використання відомих на сьогодні програмних оболонок. На даний момент існує кілька продуктів, що використовуються для організації дистанційного навчання: Drupal, Joomla, Moodle та інші. Зупинимось на одному з них – програмній оболонці Moodle, яка є системою керування навчальним матеріалом. Програма розміщена в системі Інтернет [3] і є простою у встановленні, налаштуванні та підтримці для системних адміністраторів. Система дозволяє викладачам з будь-якої дисципліни розмістити повний електронний курс, включаючи всі необхідні елементи навчально-методичного комплексу: робочі програми, лекції з текстами і мультимедійними презентаціями, завдання для практичних і лабораторних робіт, завдання для самостійних робіт із контрольними прикладами та можливістю дистанційного спілкування з викладачем при перевірці, набори тестів різних типів для проміжного та модульного контролю знань, які можливо формувати, використовуючи єдиний банк зі 100–150 тестових запитань. Увесь матеріал може бути розділений на потрібну кількість змістовних модулів, як того вимагає кредитно-модульна система організації навчального процесу. Крім того, передбачено ведення електронного журналу. Викладачі самостійно наповнюють змістовні модулі з кожної дисципліни, використовуючи усі електронні матеріали, створені в різних прикладних застосуваннях, зокрема у Word, PowerPoint тощо.

Вважаємо, що в майбутньому доцільно обрати і орієнтуватись на один з відомих програмних продуктів, який може стати базою для організації дистанційного навчання в межах факультету або ж університету.

Серед чинників, що уповільнюють впровадження дистанційного навчання із залученням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій можна назвати наступні:

- недостатній рівень володіння комп'ютерною технікою великої кількості самих викладачів;

– обмеженість доступу в позаурочний час до комп'ютерних мереж переважної більшості студентів через завантаженість комп'ютерних класів та відсутність точок доступу до Інтернету в гуртожитках;

– недостатній рівень оцінювання фактичних витрат робочого часу викладача, який використовується для створення повноцінного електронного курсу дисципліни;

– неможливість з боку системних адміністраторів забезпечити одночасно і можливість зовнішнього доступу до навчальних програм через Інтернет, і належний захист інформації.

Для забезпечення високої якості дистанційного навчання потрібно також нейтралізувати загрози, які виникають у всіх інформаційно-комунікаційних системах [4]. Серед них вагомими вважаються такі:

– несанкціоноване використання програмних продуктів власної розробки іншими освітніми організаціями (плагиат, піратство);

– небезпека підміни особи, що навчається (крім режиму відеоконференції) через відсутність методики розпізнання особи;

– підробка звітності навчального процесу;

– суто технічні перешкоди (різні моделі і можливості комп'ютерів та програмного забезпечення) тощо.

Література

1. Ибрагимов И.М. Информационные технологии и средства дистанционного обучения: Учеб. пособие для студентов высших учебных заведений / И.М. Ибрагимов. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 336 с.

2. Структурні зміни в економіці під впливом інформаційно-комунікаційних технологій: Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. [«Проектування технологій дистанційного навчання»], (Полтава, 24–25 квітня 2008 року). – Полтава, РВВ ПУСКУ, 2008.

3. Електронний ресурс www.moodle.nauu.kiev.ua.

4. Проектування системи захисту програмного комплексу системи дистанційної освіти: зб. наук. праць НУК. – Миколаїв: НУК, 2006. – № 2. – С. 149–156.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТРЕНИНГОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ БИЗНЕС-ОБРАЗОВАНИЯ

А.В. Березин, д.э.н., профессор, заведующий кафедрой экономики предприятия (ЭП); Н.В. Бутенко, к.е.н., доцент кафедры ЭП

ВУЗ Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»

Рассматриваются проблемы внедрения и развития информационных технологий обучения в практике бизнес-образования. Уделено внимание тренинговым методам обучения

Результаты многочисленных социологических исследований свидетельствуют о том, что выпускники экономических специальностей высших учебных заведений Украины отличаются от выпускников стран Европы. В частности, это проявляется в мышлении, профессиональных навыках, навыках бизнес-общения.

Выпускники европейских бизнес-школ владеют более системным мышлением, они способны увязывать между собою факты, делать выводы, принимать решения, использовать свои знания на практике. Кроме того, украинские выпускники хуже умеют высказывать свои мысли в устном или письменном виде, что мешает им работать в команде, общаться с клиентами и коллегами, что негативно влияет на результаты их деятельности.

Основным заданием относительно повышения эффективности и качества учебного процесса является управление активизацией познавательной деятельности студента с ориентацией на развитие элементов самостоятельности, самоуправления и самоконтроля.